

[Oud Nieuws, tijdschrift over cultureel erfgoed en educatie]

Project industrieel erfgoed wekt geschiedenis van mijnbouw tot leven

'Voor zover industriële sporen in onze regio zichtbaar zijn, hebben ze betrekking op de mijnbouw. Een oude mijnschacht, woonwijken die voor mijnwerkers zijn aangelegd. Leerlingen weten dat het bestaat, maar ze hebben er nooit bewust naar gekeken.' Nico Zijlstra is docent geschiedenis bij het Sintermeertencollege in Heerlen, dat met Projectbureau e-linQ het initiatief heeft genomen tot het project Industrieel Erfgoed. De afgelopen twee jaar is een educatieve webomgeving ontwikkeld, die inmiddels in een pilot met twee 2-havoklassen is uitgetest.

Martijn Hermans van e-linQ benadrukt dat het geen internetproject is, maar omgevingsonderwijs. 'Wij willen leerlingen bewust maken van het industriële verleden in hun regio en eventueel hun eigen familiegeschiedenis in dit verband. Daarvoor bieden wij een onderwijskundig format, dat ondersteund wordt door het internet. De leerling kan daar naar bronnen zoeken en de resultaten van zijn onderzoekjes publiceren. De docent kan er materialen, vragen en opdrachten plaatsen en feedback geven op het werk van de leerling.'

Voorwerpen

Concrete voorwerpen vormen het aanknopingspunt voor een onderzoek. Voor de twee 2-havoklassen van Nico Zijlstra was het startpunt een bezoek aan het Industrion Museum in Kerkrade, waar veel te zien is over het mijnverleden. Kleinere voorwerpen als een mijnlamp, een mijnfiets, een kolenkar, een stofmasker. Maar bijvoorbeeld ook het interieur van een typische mijnwerkerswoning en dat van een woning van een beambte (zoals de leidinggevenden in de mijnindustrie werden genoemd), die duidelijk het standsverschil tot uitdrukking brengen. Sommige voorwerpen mochten de scholieren aanraken of in de hand houden. 'Je voelt dan bijvoorbeeld hoe zwaar een afbouwammer is. Dat geeft enig idee hoe het werk in de mijnen geweest moet zijn', aldus Zijlstra.

Thema's

De opdracht aan de leerlingen was om een voorwerp te kiezen, te fotograferen, te beschrijven aan de hand van een kijkwijzer, er onderzoek naar te doen en de resultaten daarvan te presenteren. Wat voor functie heeft het voorwerp gehad? Wat voor plaats heeft het ingenomen in het leven van een grote groep mensen? Heeft het nog steeds een functie? Wat vinden de leerlingen ervan, nu ze er meer van weten en er niet meer onbevangen tegenover staan? Sommige leerlingen hadden een voorwerp van thuis gekozen, zoals

een boekje met pensioenzegels en een leren pet die in de mijnen als bescherming voor het hoofd werd gebruikt. Zijlstra: 'Een van de leerlingen woont in een beambtenwoning en heeft zijn eigen huis gebruikt als onderwerp van onderzoek.'

De voorwerpen worden gekoppeld aan een van de drie hoofdthema's wonen, werken en infrastructuur. Zijlstra heeft het materiaal rondom wonen bij elkaar gezocht. 'Niet alleen de mijndirecties bouwden woningen voor de mijnwerkers, maar ook de kerk. Het doel daarvan was om vreemde invloeden te voorkomen. Met name buitenlanders en socialisten werden zoveel mogelijk geweerd. Ik wilde de leerlingen aan het denken zetten over het samenleven in zo'n kolonie.'

Open en flexibel

Naar verwachting wordt in april voor alle scholen in Nederland de webomgeving van Industrieel Erfgoed toegankelijk. Elke school kan zijn eigen besloten ruimte op de site krijgen en daar materialen, vragen en opdrachten invoeren over een thema dat past bij haar regio. Volgens Nico Zijlstra en Martijn Hermans is de webomgeving zo open en flexibel dat het project op alle niveaus van het voortgezet onderwijs kan worden uitgevoerd, en zelfs in de hoogste groepen van de basisschool. Ook is de duur van het project variabel.

Hermans hoopt dat de resultaten van al die afzonderlijke projectjes uitgewisseld gaan worden. 'Dat is het ultieme doel: de regionale geschiedenis plaatsen in een bredere, nationale of zelfs internationale context. Scholen in steden met een gelijksoortig industrieel verleden zouden elkaars situatie kunnen vergelijken. De mijnsluiting had in Nederland bijvoorbeeld andere sociaal-economische gevolgen dan in België, waar de mijnindustrie veel langer heeft bestaan. Je begrijpt je eigen geschiedenis beter als je hem kunt afzetten tegen een groter geheel.'

José van Vonderen